

Fontflequer, V. darrere el 27 *Fontgarrover*, V. el 25

Font-gata potser de FONTEM CAPTAM 'font trobada (descoberta)'. Encara que existeixi manta *Font del Gat*. Però quina és la vera etimologia? També recordo Font de *Gat-bi-llepa* prop de Gelida, que dóna una explicació raonable (o és d'etim. pop.?).

Fontifora, darrere el 29 *Fontifreda*, darrere el 29

8. FONTJANINA, llogaret de l'alta Ribagorça, agre. a Castanesa, al Nord del poble, a mig camí entre Castanesa i el 'cerc de les Bordes', de Castanesa, al peu mateix de Les Maleïdes. Oït *fonçanina* a uns, -*ganina* a d'altres en l'enq. que hi vaig fer acompanyat per En Gulsoy l'any 1957 (xix, 141-145): car allí molts (però no tothom), apitxen la ž. *Fontgenina* escriu V. Oliva (*Congr. Int. Ll. Cat.*, 1906, p. 431); *Fonchanina* nom oficial (*Nomencl. I.G.E.*).

MENCIONS ANT. Cens de 1495: *Fon Janina*, 8 focs; 1554: *Fongen[a]na*, dependent de Castanesa (Moner, *Bibl. Escr. Ribagorzanos*, 75, on és evident que hi ha diplografia de la a); 1620: *Fonganina* (*Buill. Ass. Exc. C. XI*, 124).

ETIM. FONTEM *DIANINAM 'font de les dones d'aigua'. Deriv. de DIANA: és sabut que els hispans encara adoraven Diana en el S. vi: des de la idea de 'divinitat nocturna' va passar llavors a una divinitat aquàtica o de les fonts, segurament per la llegenda de les fades, que es banyen de nit en els tolls i fontanals; d'on no sols l'ast. *xana* 'nimfa o goja de les fonts' (*DECH*, s. v.; i *DECat*, ja en iv, 84.3). Allí explico com vaig poder fer dir les *janies* com a nom i creença vius en pobles de l'alt Flamicell; i com d'aquí ha de venir el nom del poble *La Jana* en el Maestrat, i el de (*Yana* o *Ana*, poble xurro de la Canal de Navarres, tot ell voltat de deus).

Molt més ençà n'hi ha ecos, en formes encara més conservadores. *Laz ianas* pda. de munt., te. Alins d'Isàvena (xix, 115). Encara més incòmode resta el nom en llocs un poc més nòrdics: *iànes*, pda. munt., te. Les Pauïls (xix, 10); i davant per davant de Castanesa, a Nerill, ho trobem en locatiu abl. plural: Fon *Dianis*, tossalet dominant la vall de la Valira de Castanesa (xix, 135). I no fem memòria ja dels nombrosos llocs dits *Coll de Fades* a tot el nostre Pirineu: el que dóna pas, des de la vall de Les Pauïls a la de Benasc, per exemple.

Un altre compost amb *Font*: FONTEANA, font (i Bordes de-) en el camí d'Ainet de Besan entre Socarada i Esterri de Cardós (1934, *BDC XIII*, 321) on tenim quasi un duplicat de *Fontjanina* (sense el sufix *-ina*) FONTE DIANA > *Fontejàna* (un de tants casos de conservació de la -e en NLL de l'alt Pall. (*E.T.C. I*, 123). Ara bé, aquest NL es repeteix en forma igual, a Provença, i a Itàlia: *Fountiano*, B-Alps (distr. Forcalquier, c° St.-Étienne), que era segons el *TdF Fonteiana* en b. llatí i fr. *Fontienne*. Uns quants a Toscana: NLL *Diana*, *Dianella*; i el nostre mateix FONTE(D)IANA; d'altra banda *Monte-záno*, i amb la mateixa z-sonora: un

Zana i 3 *Zano* (Pieri, *Top. V. Arno*, 279). En rigor és encara un duplicat d'aquest nom el mossàrab *Fordenjana*, que explicaré a la fi de l'art. *font* (n.º 30).

9. FONT-LLAGOSTOR, nom d'una font fredíssima a l'alta vall d'Avellanos, riu Bosia, afl. del Flamicell.

PRON.: *fonlagostó* (1957, enq. d'allí, xix, 172). D'un llatí FONTEM LOCŪSTŌRUM 'la font dels llagostos', perquè tots els qui volen per aquells alts, si cauen en aquell bassal, hi queden morts, congelats.

10. FONTLLONGA, poble de la Noguera (entre Àger i la Conca de Meià): oït *fañlónga* a Àger i La Règola, Casac., 1920 («pocs diuen *fonlónga*»); anàlogament en la meua enq. de 1956 (xv, 174-177, i *GGC*).

MENCIONS ANT. 1227: *Fontelongum* (MiretS., *Castellbò*, 178); 1359: *Font Longa* (*CoDoACA XII*, 27): al·ludint a una renglera de petits ullals que van aflorant al llarg d'un regueró prolongat, abans de desembocar en un corrent important (cf. el paral·lel bascoide *Torllussà* ITURRI-LUZAR, *Top. V. Boi*, s. v.). I també, el que podríem dir-ne un superlatiu: *Font-Mallonga* (*fomalónga*), a la vall gironesa de Finestres, a uns 0h25 de Sant Aniol, pujant cap al Santuari de Finestres (1960), reducció de *més-llonga*: és la zona on pronuncien *kuréma* = *quaresma*, *mè bó* per 'més bo'.

En una forma diferent de renovació de la idea: *Fontmàger* trobo en un doc. de 1044, relatiu a Timoneda, de l'Arxiu de Solsona, on tenim el ll. MAJOR en la forma del nomin.-predicat.

11. FONT-NORÀ, barranc amb fonts a l'Urgell (te. Castellàs, xxxviii, 12.17). Deu contenir un NP germànic, probablement afí de *Puig-Nauran*, el punt culminant del Pla de la Calma, damunt Collformic i La Castanya. Deu contenir NP NEU-HRAMN, suma del component NIWIA-/NEU- (no rar: 18 casos en Först.), amb el fecundíssim -HRAMN-/RAND de *Bertran*, *Galceran* etc.): amb aquells aparionem *Nevo-lendus*, *Jenda* dels quals recull testimonis catalans de 985 i 915 Aebischer (*Onom.*, 33-34).

Fontollera, V. ape. a *Oleta*

12. FONTPEDROSA. Municipi del Conflent, cantó de Montlluís, situat a l'extrem Sud-Oest de la comarca, a l'alta vall de la Tet i en contacte amb l'Alta Cerdanya i el Ripollès.

PRON. POP.: *fumpadróza*, oït a Er (1959); *fumpadrúza* a Conat i Noedes (1960).

DOC. ANT. *Font Pedrosa* 1358 (Alart, *Bull. Soc. Agr. Sc.* x, 84); 1395 (Alart, *Doc. géogr. hist.*, 532); *Font Pradosa* 1359 (*CoDoACA XII*, 124); *Fontpedrosa* 1569 (Ponsich, *Top.*, 106); 1602 (id.); 1607 (id).

ETIM. FONTE PETRŌSA (cf. *Coma Pedrosa*, *Puig Pedrós* etc.). L'origen d'aquest NL conflentí s'explica per una deu molt abundosa que sorgeix vora el poble en les esllavissades de la riba esquerra de la Tet (*Gran Geogr. Com. Cat.* xv, 205). N'és un homònim la *riera*